

สิทธิมนุษยชนสิทธิในด้านการศึกษา ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

ดร.ดวง อ้นทะไชย¹

บทคัดย่อ

สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีมาพร้อมมนุษย์ดังที่อุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์²ได้กล่าวถึงความหมายของสิทธิมนุษยชนว่า คือสิทธิทั้งหลายที่เป็นที่ยอมรับกันในประเทศที่มีอารยธรรมว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ เป็นสิทธิที่มีกฎหมายให้การคุ้มครองและป้องกัน หมายถึงสิทธิในชีวิตร่างกาย ความมั่นคงปลอดภัย การถือครองทรัพย์สินตลอดจนสิทธิในการเคลื่อนไหวและเลือกถิ่นที่อยู่

นอกจากนี้สิทธิในการที่พึงมีในการพัฒนาบุคลิกภาพ คุณภาพชีวิตอันได้แก่สิทธิในการได้รับการดูแลด้านสาธารณสุข หรือสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานในความเป็นมนุษย์ในประเทศไทยได้กำหนดสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่มีบทหลักในมาตรา 54 ประกอบมาตรา 258 จ.³ และได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการไว้แล้วในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

แม้จะมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติไว้ซึ่งสิทธิทางการศึกษาที่คนไทยทุกคนต้องได้รับอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่เก็บค่าใช้จ่ายและมีคุณภาพ แต่การศึกษาที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนที่ผ่านมาพบว่ายังมีความเหลื่อมล้ำ ไม่มีความเสมอภาค

¹ ประธานคณะกรรมการการศึกษาและกีฬา ปรินญาเอกปรัชญาดุสิตบัณฑิต บริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² อุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์, 2555, สิทธิมนุษยชน, กรุงเทพฯ, 24.

³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

และเท่าเทียมกันตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากกลุ่มของประชาชนที่มีอยู่ดังนี้

1) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประชาชนที่อยู่ในเมืองและในชนบทความเหลื่อมล้ำในทางการศึกษาที่มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดทั้งในอาคารเรียน อาคารประกอบ อุปกรณ์การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การเข้าถึงซึ่งสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจนมาก เป็นปัญหาที่รัฐบาลทุกรัฐจะต้องลดความเหลื่อมล้ำให้ได้หรือทำช่องว่างให้แคบที่สุดเท่าที่จะทำได้

2) ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างเห็นได้ชัดเจนเช่นเดียวกัน นักเรียนที่มีผู้ปกครองเป็นคนรวยหรือมีฐานะดีกว่าย่อมมีโอกาสได้เรียนโรงเรียนที่ดีกว่า ได้รับสิทธิพิเศษในการจัดการเรียนการสอนในโครงการพิเศษ เช่นโครงการ EP หรือEnglish Program หรือโครงการจัดการเรียนการสอนพิเศษที่จะต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม หรือเดินทางเข้ามาเรียนพิเศษในตัวเมืองหรือในกรุงเทพฯ เป็นต้น

จากความเหลื่อมล้ำในทางภูมิศาสตร์ได้แก่เมืองกับชนบทที่ห่างไกล ความเหลื่อมล้ำของครอบครัวที่ร่ำรวยกับครอบครัวที่ยากจนย่อมส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญซึ่งจะเห็นได้จากผลการทดสอบ O-net ของปี 2559 ที่ผ่านมามีผลคะแนนระหว่างนักเรียนที่อยู่ในเมืองและมีฐานะครอบครัวที่ดีกว่ามีคะแนนทดสอบที่ดีกว่าและมากกว่านักเรียนที่อยู่ในชนบทและมีฐานะครอบครัวที่ยากจน

คำถามสำคัญก็คือทำอย่างไรจะนำปรัชญาและเป้าหมายตลอดจนเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทยให้เกิดรูปธรรมได้ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้ หรือมีข้อเสนอแนะประการใดบ้างในการทำให้สิทธิมนุษยชนด้านการศึกษาที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นบังเกิดผลแก่ประชาชนคนไทยได้

คำสำคัญ สิทธิมนุษยชน สิทธิด้านการศึกษา

ความนำ

สิทธิด้านการศึกษเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญทุกฉบับได้บัญญัติไว้เพื่อให้รัฐบาลทุกชุดพึงระลึกและตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาว่า เป็นเครื่องมือของพัฒนามนุษย์ และศักยภาพของมนุษย์ให้บรรลุขีดความสามารถของตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัด และให้ถือว่าสิทธิด้านการศึกษเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ให้ปกป้องคุ้มครองและต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันทั้งในเมืองและชนบท รวมไปถึงคนรวยและคนจน

รัฐบาลทุกรัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายและบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 เพื่อให้เกิดรูปธรรมและส่งผลต่อผู้เรียนโดยตรง

แต่ที่ผ่านมามีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญกำหนดตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2540 และปี 2550 ไว้ก็ตาม แต่การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อบรรลุผลดังกล่าวยังมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ เช่น ปัญหาเรื่องคุณภาพที่แตกต่างกัน ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างโรงเรียนในเมืองกับโรงเรียนห่างไกลในชนบทในด้านสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอน หรือครูและบุคลากรทางการศึกษาที่แตกต่างกัน ย่อมจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยตรงได้

การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาจึงเป็นนโยบายเดียวที่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้โดยให้สถานศึกษามีอำนาจอิสระในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ออกแบบการเรียนการสอนได้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ มีอำนาจในการบริหารหารบุคคลตามความต้องการของสถานศึกษา มีอำนาจการบริหารจัดการงบประมาณและบริหารงานทั่วไปได้

ความหมายและหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชน

ความหมายของสิทธิมนุษยชน

ความหมายของสิทธิมนุษยชนมีผู้อธิบายถึงความหมายไว้หลายนัยยะแต่่นพนิธิ สุริยะ⁴ ได้ให้ความหมายไว้ว่า 1) คือความชอบธรรมซึ่งจะทำหน้าที่คุ้มครอง ปกป้อง พิทักษ์รักษาและเยียวยาผู้ที่ด้อยกว่า อ่อนแอกว่าจากการกระทำของผู้ที่เหนือกว่าและแข็งแกร่งกว่า 2) คือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่เป็นกรอบความคิดที่มุ่งให้เกิดเกียรติ และยกย่องนับถือว่าบุคคลอื่นเป็นมนุษย์เช่นเดียวกับเรา 3) ความหมายในระดับสากล หมายถึงมนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ

ส่วนคำนิยามของ “สิทธิมนุษยชน” (Human Right) นั้นมีผู้ให้ความหมายว่า คือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง หรือคุ้มครอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตาม

แต่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1) มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิต่าง ๆ 2) ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลนี้โดยปราศจากการแก่งแย่งไม่ว่าจะเป็นเรื่องใด ๆ 3) มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล 4) บุคคลจะตกอยู่ในความเป็นทาส หรือสภาวะจำยอมไม่ได้ ทั้งนี้ห้ามค้าทาสทุกรูปแบบ 5) บุคคลจะถูกกระทำการทรมาน หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้ 6) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับทุกแห่งหนว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย 7) ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ 8) มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอันมีประสิทธิผลจากศาลต่อการกระทำอันล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของตนตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย 9) บุคคลจะถูกจับกุม กักขังตามอำเภอใจไม่ได้ 10) มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในความเสมอภาคอย่างเต็มที่ จะได้รับการ

⁴ นพนิธิ สุริยะ, สิทธิมนุษยชน แนวคิดและการคุ้มครอง, 2559, กรุงเทพฯ, 40-41.

พิจารณาคดีที่เป็นธรรมและเปิดเผยจากศาลที่อิสระไม่ลำเอียง 11)ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย12)บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว ที่อยู่อาศัย การสื่อสาร หรือจะลบลู่เกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้

13)ทุกคนมีสิทธิอิสรภาพแห่งการเคลื่อนย้ายและการอยู่อาศัยภายในพรมแดนของแต่ละรัฐ และมีสิทธิที่จะออกนอกประเทศตนเองหรือกลับสู่ประเทศของตนได้ 14)ทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหาที่ลี้ภัยในประเทศอื่นจากการประหัตประหารได้ แต่สิทธินี้จะยกขึ้นกล่าวอ้างจากความผิดในประเด็นการเมือง หรือจากการกระทำอันขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติไม่ได้15) ทุกคนมีสิทธิในการถือสัญชาติและสามารถเปลี่ยนแปลงสัญชาติของตนเองได้16) ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติทางพื้นฐานสังคม เพราะฉะนั้นย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ และชายหญิงที่มีอายุครบบริบูรณ์ตามกฎหมายแล้วทุกคน มีสิทธิที่จะสามารถและสร้างครอบครัวของตนเองได้17)ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ไม่ว่าจะ เป็นทรัพย์สินของตนเอง หรือทรัพย์สินที่อยู่ร่วมกับผู้อื่น18)ทุกคนมีสิทธิในการเปลี่ยนศาสนา หรือความเชื่อ และมีอิสรภาพในการแสดงออกทางศาสนาหรือความเชื่อของตนในชุมชนหรือในพื้นที่สาธารณะ19) ทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น แสวงหาข้อมูลข่าวสาร และสามารถรับส่งข้อคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านสื่อใด ๆ ก็ได้โดยปราศจากการแทรกแซง20) ทุกคนมีสิทธิในการชุมนุมและการสมาคมโดยสันติ

และ21)ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศของตน ทั้งโดยทางตรงหรือทางผู้แทนซึ่งมาจากการเลือกตั้งรวมทั้งทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศของตนโดยเสมอภาค 22)สมาชิกทุกคนของสังคมมีสิทธิในการเข้าถึงหลักประกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม 23)ทุกคนมีสิทธิในการทำงาน สามารถเลือกงานได้โดยอิสระ และมีการคุ้มครองเมื่อเกิดการว่างงานรวมทั้งทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างเท่าเทียมกัน สำหรับงานที่เท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้งหรือเข้าร่วมสหภาพแรงงาน 24) ทุกคนมีสิทธิในการพักผ่อนและผ่อนคลายยามว่างโดยพักผ่อนและผ่อนคลายยามว่าง โดยพักผ่อนดังกล่าวจะต้องได้รับค่าจ้าง 25) ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพ เช่นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพทางการแพทย์ และ

บริการทางสังคมที่จำเป็นเพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีของตนเองและครอบครัว 26) ทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น 27) ทุกคนมีสิทธิที่เข้าร่วมในวัฒนธรรมของชุมชนอย่างอิสระ และทุกคนมีสิทธิได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์อันเกิดจากการประดิษฐ์กรรมทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมและศิลปกรรมซึ่งตนเป็นผู้สร้างขึ้น

28) ทุกคนมีสิทธิการจัดระเบียบทางสังคมระหว่างประเทศ 29) การใช้สิทธิและอิสรภาพของทุกคนต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัด เพียงเท่าที่มีกำหนดไว้ตามกฎหมายเท่านั้นตลอดจนสิทธิและอิสรภาพเหล่านี้จะไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติไม่ว่ากรณีใด ๆ 30. ไม่มีบทใดในปฏิญานี้ที่อาจตีความได้ว่าเป็นการให้สิทธิใดแก่รัฐ กลุ่มคน หรือบุคคลใดในการดำเนินกิจกรรมใด ในการดำเนินกิจกรรมใด หรือกระทำการอันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและอิสรภาพที่กำหนดไว้ ณ ที่นี้

กล่าวได้ว่าปฏิญานี้สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ถือเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ช่วยในการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศฉบับแรกของโลก และปัจจุบันประชาคมโลกต่างยอมรับให้ปฏิญานี้สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติอยู่ในฐานะแม่บทของกฎหมายสิทธิมนุษยชนทั้งหมด

เช่นเดียวกับอุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์⁵ ได้อธิบายความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า 1) เป็นสิทธิตามธรรมชาติ 2) เป็นสิทธิไร้พรมแดน 3) เป็นสิทธิของทุกคน 4) เป็นสิทธิที่เป็นนิรันดร์ 5) เป็นสิทธิเฉพาะตัวของมนุษย์ 6) เป็นสิทธิที่ปราศจากการบังคับ

โดยสรุปสิทธิมนุษยชนหมายถึงสิทธิที่มีมาพร้อมความเป็นมนุษย์ที่จะต้องได้รับการปกป้องและคุ้มครองตลอดจนได้รับการปฏิบัติต่อมนุษย์อย่างเคารพ เสมอภาคและเท่าเทียมกัน

สิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในด้านการศึกษา

⁵ อุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์, สิทธิมนุษยชน, 2555, กรุงเทพฯ, 25.

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้ในหมวด 3 ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้ตั้งแต่มาตรา 25 ถึงมาตรา 49 ความว่า สิทธิเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับนี้ จะได้รับการคุ้มครอง การจะจำกัดหรือกระทำการกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพนั้นทำไม่ได้ หากได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิดังกล่าว ให้ได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

สำหรับสิทธิด้านการศึกษาที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560⁶ นั้นได้กำหนดไว้ในมาตรา 54 ซึ่งเป็นบทหลักและในมาตรา 258 จ เป็นบทรองเพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามสิทธิด้านการศึกษามีความสำคัญดังนี้

1) มาตรา 54 วรรคแรก เป็นการกำหนดให้เด็กทุกคนต้องได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนไปจนจบภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

2) วรรค 3 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการและและการเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดให้มีความร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนให้การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ให้มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มีบทบัญญัติให้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติไว้ด้วย

3) วรรค 4 การศึกษาทั้งปวงมุ่งให้ผู้เรียน เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญตามความถนัดของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศ

4) วรรค 6 ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา

สำหรับมาตรา 258 จ. ด้านการศึกษานั้นเป็นบทบัญญัติถึงกระบวนการและวิธี รูปแบบการดำเนินการในการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา 54 ได้อย่างไร เช่นการจัด

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

การศึกษาให้แก่เด็กเล็ก จัดตั้งกองทุน การผลิตและพัฒนาครู การปรับปรุงการจัดการเรียน การสอนทุกระดับ โครงสร้าง เป็นต้น

โดยสรุปรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดสิทธิด้าน การศึกษาไว้ชัดเจนมากเป้าหมายของการศึกษา ปรัชญาการจัดการศึกษาที่จะต้องมีความ เสมอและเป็นธรรมทั่วถึง และมีคุณภาพ

บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

การจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560 ซึ่งเป็นสิทธิด้านการศึกษาให้แก่ประชาชนคนไทยทุกคนนั้นยังเป็นคำถามและค้นหาคำตอบว่า ทำอย่างไรจะจัดการศึกษาให้แก่คนไทยทุกคนให้เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันลดความ เหลื่อมล้ำได้ อันได้แก่

1) ปัญหาด้านการเข้าถึงซึ่งโอกาสทางการศึกษา เป็นปัญหาแรกที่ประเทศไทยเผชิญ อยู่ไม่สามารถลดความเหลื่อมล้ำอย่างเป็นรูปธรรมแม้จะมีความพยายามในหลายรัฐบาลที่ผ่าน มากก็ตาม ทั้งนี้ปรากฏร่องรอยและความพยายามดังกล่าวในคำแถลงนโยบายต่อรัฐสภา

โอกาสระหว่างคนเมืองกับชนบท คนรวยกับคนจนที่จะเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่ ดี มีอาคารสถานที่ บริเวณห้องเรียน ห้องประชุม สนามกีฬา ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

2) ปัญหาการเข้าถึงซึ่งการบริการงบประมาณ การจัดการศึกษาที่เสมอภาคและเท่า เทียมกัน สถานศึกษาหรือโรงเรียนที่อยู่ในเมืองย่อมได้รับดูแลเอาใจใส่และงบประมาณที่ มากกว่าโรงเรียนที่อยู่ในชนบท ย่อมส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนที่ แตกต่างกันไป เช่น ค่ารายหัวของผู้เรียนระหว่างชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาแตกต่างกันไปตามระดับ พื้นที่ในเมืองกับชนบท

3) ปัญหาการเข้าถึงซึ่งโอกาสในการรับการศึกษาที่ทันสมัย ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลก สถานศึกษาที่อยู่ในชนบทห่างไกลไม่มีอินเทอร์เน็ต คลื่นไวไฟ ย่อมจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ผ่านเทคโนโลยีซึ่งความรู้ที่อยู่ในอากาศ มีไซ่อยู่ที่ครูหรือห้องสมุดเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป คนรวยและคนจน เมืองที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและคนในชนบทย่อมจะมีโอกาสที่แตกต่างกัน

4) ปัญหาเรื่องคุณภาพที่แตกต่างกัน เพราะสภาพทางภูมิศาสตร์ของสังคมเมืองและสังคมชนบท ฐานะครอบครัวที่ร่ำรวยและยากจนย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีนัยยะสำคัญ ทั้งนี้ปรากฏในผลการทดสอบมาตรฐานระดับชาติ O-net ปี 2559 ที่ผ่านมาพบว่านักเรียนที่อยู่เขตเมืองมีผลคะแนนทดสอบที่ดีกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทอย่างชัดเจน

สอดคล้องกับผลการศึกษาของไพโรจน์ พลเพชรและคณะ⁷ ที่พบว่าคุณภาพการศึกษาของไทยยังไม่เป็นที่พอใจ แม้จะได้งบประมาณมากแต่กลับได้เพียงปริมาณขาดคุณภาพ หากเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านยังอยู่ห่างไกล

ข้อเสนอแนะเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ปัญหาดังกล่าว

ผู้เขียนเห็นว่าหากจะแก้ปัญหาดังกล่าวและทำให้เกิดรูปธรรมเพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพแก่ผู้เรียนอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกัน มีคุณภาพและอย่างทั่วถึง ควรดำเนินการดังนี้

1) จะต้องผลักดันให้มีการกระจายอำนาจทางการศึกษา ไปสู่สถานศึกษาโดยเร็ว โดยให้สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีอิสระในด้านวิชาการ กล่าวคือมีอิสระในการจัดการเรียนการสอน ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลายของผู้เรียนได้และตามสภาพพื้นที่ของแต่ละสถานศึกษา ด้านบริหารงานบุคคล จะต้องมียอำนาจในการบรรจุและแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษาตาม

⁷ ไพโรจน์ พลเพชร, สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, 2547.193

ความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษา ด้านงบประมาณจะต้องมีงบประมาณเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนตามแต่ละพื้นที่และด้านบริหารงานทั่วไปสถานศึกษาจะต้องมีอำนาจในการบริหารจัดการบรรยากาศการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

การกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้มาตรฐานและรูปแบบการจัดการศึกษามีความหลากหลาย เป็นไปตามสภาพพื้นที่และศักยภาพของแต่ละพื้นที่ ยึดผู้เรียนและพื้นที่เป็นสำคัญจะทำให้ลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาได้

การผูกขาดอำนาจไว้ส่วนกลาง ยึดคำสั่งและแนวทางการจัดการศึกษาแบบเดียว ย่อมจะทำให้เกิดความเหลื่อมมากขึ้นเพราะมีการเปรียบเทียบกันที่ไม่สอดคล้องสภาพของความแตกต่างหลากหลาย ความแตกต่างของผู้เรียนและพื้นที่

สอดคล้องกับผลการศึกษาของไพโรจน์ พลเพชรและคณะ⁸ ที่พบว่า การรวบอำนาจไว้ส่วนกลางก่อให้เกิดปัญหา ทำให้ผู้เรียนไม่รู้จักคิดและแก้ปัญหาไม่เป็น ทำให้เกิดความล่าช้าในการบริหารงาน ขาดประสิทธิภาพ ขาดความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้โรงเรียนมีเพียงรูปแบบเดียว

2) ต้องปฏิรูปการเรียน เปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนและวิธีการวัดผลประเมิน เพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียนและความต้องการของผู้เรียนทั้งนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 54 ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคลให้พัฒนาไปสู่ความสุดยอดของแต่ละด้าน

การจัดการเรียนการสอนที่จะต้องแตกต่างหลายกระบวนการและวิธีการเป็นไปตามหลักจิตวิทยาการจัดการศึกษาและจิตวิทยาการเรียนรู้ตลอดจนสอดคล้องความต้องการและความเชี่ยวชาญของผู้เรียนแต่ละคนและแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันด้วย

โดยสรุปหากจะทำให้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในสิทธิด้านการศึกษาในมาตรา 54 ให้เกิดรูปธรรมได้จะต้องกระจายอำนาจไปยัง

⁸ ไพโรจน์ พลเพชร, สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์, 2547:194

สถานศึกษาและปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการ ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอนตลอดจน
วิธีการวัดผลและประเมินด้วย

บรรณานุกรม

นพนิติ สุริยะะ.สิทธิมนุษยชน:แนวคิดและการคุ้มครอง กรุงเทพฯ.วิญญูชน.2559.

ธเนศ อภรณ์สุวรรณ.กำเนิดและความเป็นมาของสิทธิมนุษยชน.กรุงเทพฯ.2549.

ไพโรจน์ พลเพชรและคณะ.รายงานการวิจัย สิทธิเสรีภาพและศักดิ์ความเป็นมนุษย์.
กรุงเทพฯ.2547.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.

เสน่ห์ จามริก.สิทธิมนุษยชนไทยในสถานการณ์สากล.กรุงเทพฯ.สำนักวิจัยและพัฒนา
สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.2546.

อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์.สิทธิมนุษยชน.กรุงเทพฯ.2555.